

TRẦN-ĐẮC-NGHĨA
TỔNG-LÝ

Giá bán nhật tri:
BỘN QUỐC-NGŨ
Trọn năm.....5,00
Sáu tháng.....3 00

BỘN LANGSA:
Trọn năm.....300
Sáu tháng.....2 00

BÁN CHUNG HAI BỘN
Trọn năm.....7,00
Sáu tháng.....4 00

AN-HA-BÀO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-NGŨ DU COURRIER DE L'OUEST

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG Boulevard Delanoue - Cantho

TRƯƠNG-QUANG-TIÊN
CHỦ-BUT

Về việc mua bán hay là mua nhứt-trình xin đề thư cho M. TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

Lúc mua báo xin các ngài chiếu cố, gởi số tiền luôn, hồn-quan lấy làm cảm.

Những bài gởi đến không đăng lên báo được thì không lệ trả lại, xin các ngài lưu ý.

NÊN CÓ THÊM NHÀ BÀO-SÀNG

Cốt-yếu của vấn-đề bảo-tồn nhơn loại

Bàn đến nhà báo-sàng, chắc không sao là không nhất đến phép vệ-sanh, vì vệ-sanh chính là cái cốt-yếu của vấn-đề bảo-tồn nhơn-loại vậy. Vệ sanh, hai tiếng ấy tựa hồ như đã quen ở bên tai người mình, đây không của phải thích nghĩa vệ-sanh là gì chất mọi người ai cũng đã chán biết. Ngay như lớp trẻ mới cấp sách đi trường, vừa đọc được ba chữ quốc-ngữ là cũng đã được nghe thấy giảng về lối ấy rồi.

Vệ sanh, người Tây thường trọng ở những sự có quan-hệ cho tánh-mạng người, nhất thiết môn ăn giặc ngủ cùng khi sinh-sống hạnh-hoan, không lúc nào là không kín phượng-tâm thể bối đường cho thân thể; người Nam ta lại khác, lấy sự vệ-sanh làm lời nói chầy-chuốt người chủ tâm đến. Những điều hồ-hẩn của người mình thường làm hại cho sự sức khoẻ nếu kể hết chất cũng hóa ra tâm đoạn lời-thời lăm, và lại đại ý ở bài này cốt nói về sự bảo-sàng, thời xin cứ thong một mạch mà bàn, gọi là khoa chương go mà để cảnh tỉnh cho nhau.

Loại người vì như một cái cây, lúc lọt lòng là lúc ta mới đặt xuống đất, vậy cần phải che dầy sảng-sóc, tưới nước vun phân cho thật kỹ-càng, cần phải giữ gìn từ chấp không được hờ-hàn, vì sau đi một thời thế có hại to. Trẻ nhỏ cũng thế, cũng tức như cái cây non, mà sự dung-dưỡng lại cần phải cho có đất sắt lăm mới được.

Tương bất tức phải bàn luận doug-dai về những nỗi nuôi-nấng trẻ bé, vì việc ấy chỉ ở nơi tấm lòng mẹ thương con là đủ rồi, đủ khiến cho người mẹ phải từ tâm hết phương khôn thể khéo mà bù đắp vào; nhưng biết đâu sự bù đắp ấy chẳng cho khiếm-khuyết ở phần vệ-sanh? biết đâu tấm lòng mẹ thương con thật có nồng-nàng, mà những điều cần yếu cho trẻ không thể thi-hành trọn? ở các tỉnh thành, ai cũng biết, sự sinh-sống có phần hay nhiều cho sức khoẻ con người, vì dưới cổ các cô mụ, trên có các quan thấy ta, các quan đốc-tơ, đã chuyên chú về khoa học nhứt nhĩ vì có điều trắc-trở, tưởng cũng được xuôi-thuận, ít khi phải hại đến mạng đứa trẻ.

Mọi việc đều tùy phép vệ-sanh, bởi có nên ngày nay người mình phần nhiều đều biết trọng ở sự sinh đẻ không chịu gởi mạng đứa trẻ cho các bà mụ quá dốt kia; chúng cần nói lúc gặp sự chẳng may phải điều trắc-trở, mà đến như

những vật cần dùng của họ để giúp cho đứa bé xem cũng rất là bần-thiện vô cùng, vì thế mà trẻ bay hóa sinh bệnh hoạn. Thật ngày nay sự sinh đẻ theo người Langsa rất là giản-tiện mà lại công-biệt nhiều, nên chỉ, khiến được người mình xu-hướng theo hầu hết chín phần mười, đó tưởng cũng là một cái hiệu-hiệu để phân biệt cái hay với cái dở, cái lợi với cái hại của hai đảng đó.

Buổi này ở các đường đường thường thấy vẫn chất-nức số người thai nghén, thường nghe vẫn rên-rỉ tiếng trẻ-la-khóc vì như tại Cánh-thờ đây, nhà đường bệnh, nhà báo sàng hàng mớ rộng thêm mái mà tưởng hổ đồ đã chứa hết số người sinh-sống hạnh-hoan ư? Phương chi, càng đông-đảo người nằm chơng nào chơng ấy, điều đó vào cổ nhiên, không sao thoát được. Khi còn lăm người nghèo-khổ, nỗi sợ bước đến đường-dương có bao tổn nên đầu không có tâm cam chịu đất-và ở nhà cây tay các bà mụ như đề nói trên kia, nhưng rồi cũng phải nhảm mất cây liễu, lức cho qua buổi.

Ồi! nhơn loại, nhơn loại, trình-độ quốc dân đã tăng tiến lên: đến gần nào là tâm lòng vị nhơn loại vẫn cao đến gần ấy; huống chi người cùng nói giống, không là gì lại dành để cho những hạng vì quân-bách đồng tiền mà phải chịu đánh số may rủi với hóa-công. Khổ nỗi người mình cái lối đi-đoan kia không sao dứt tuyệt được, nên nếu trẻ có đến điều thời cứ bảo là ở nơi mang số. Không biết rằng mạng số may hay rủi là do ở sự có học thức hay không học thức mà ra. Nông nỗi hao-hút về mạng trẻ từ những cách làm xằng từ xưa đến nay kể cũng đã là một điều thiệt cho dân số ta lăm; vậy nay quyết hẳn dần thời-kỳ mà nước nào cũng chuyên-chú về vấn-đề bảo-tồn nhơn loại, thời nước ta há lại chẳng biết từ vận-dộng lấy cái máy thành-nhiệt hầu ung-dục nên là gan vì nói vì giống mà vong bởi cái kíp sống cho nhơn ru?

Thế nào gọi là vì nói vì giống?—Kìa, toàn người xong-đột ở các chiến-trận, ra từ vào sanh, chầu biết bao giọt mồ-hôi, đổ biết bao to máu nóng, mà cái mục-dịch là cũng chỉ ở một sự vị giống vì nói, mục-dịch ấy cao-thượng thay, mục-dịch ấy khiến được lòng người quên đến mảnh xương thịt quí hóa của mình, thời sao lại không khiến quên được một món tiền ti-tiểu để cung cấp vào việc phúc-dức, hầu bảo trợ cho nhau? (Chưa hết)

VĂN UYÊN

Họa vận M. L. I. T. An-Hà số 244

(Thoát nhứt vận)

Thiệt giả việc lòng dễ thấu ai?!
Ngáo đời, vì rồi hại thân Mai!
Đang cầm giấy trắng, chằm văng dĩa;
Muốn bước non xanh, bầy rập gầy!
Phép Tạo nghi suy mong khuất mắt;
Tình người chẳng ngán bắt nợ tai!
Nấp hôm đây kín tường hay dở
Sều-sào lằng vằng để một bài.

Kuổi hải: Hồn Lê-Mai.

Hựu y tiên vận

Một bài gởi lại tổ cùng ai,
Khôn đại này Mai biết sức Mai.
Cả trảnh miếng mồi chầy khó vãi,
Chuồn mà hổ nấp rập toàn gầy.
Gối rơm an phận càng êm cổ,
Áo ni nhọc lòng lăm hổ tai
Gát bút ít năm lo cảnh khổ,
Báo chương sau sẽ luận nhiều bài.
Xất Lê-Mai thân.
Hoài cựu tình

Riêng bởi thuyến-quyên chi một đức.
Đời người chỉ dễ nổi buồn hiều,
Tình xưa lòng tớ còn rơi dở,
Nghĩa cũ khuyên ai chớ bỏ liều,
Cái nợ mình-móng Âu để trả,
Lòng tơ lai-lãng gấm thêm nhiều,
Đêm khuya giãi bày văng trắng bạc,
Chỉ nhớ xe lời mới chỉ diều.
Thuận-Quang-Huy

Hải đàm

Kết tập nói

Đọc sách thấy con kết mới tập nói, hăng ngay cừ-kêu sướng quá, sướng quá, mà kết tập vẫn lấy làm thích. Một hôm nhảy quành rồi sao đó bình đến lứa bắt đầu chầy cả lóng cả cánh, mà càng nóng phỏng bao nhiêu thời kết lại càng kêu: sướng quá! bấy nhiêu, mãi đến chiều rụi cả mình mới tỉnh lạng.

Người nhũn lười nghe tiếng kết kêu như thế vẫn lấy làm thương, không nghĩ rằng có đến gì quan-hệ, sau đến thấy đến bắt ngón phưng lên, chầy lại chừa, thời mới hay kết đã bị thiên rồi. Oĩ! đời cũng lăm chuyện rủa-rủa như chuyện kết này, vậy hãy cần-thận ở lời nói, đừng để đến lúc nguy mà chơng còn bảo là sướng quá, sướng quá đó.

Tình hữu-ai đòi với Trung-kỳ và Nam-kỳ

(Tiếp-theo)

Sự thông-nhất ấy từ xưa đến nay các quan cầm quyền quản trị cõi Đông-Pháp này vẫn lấy làm một cái vấn-đề rất khó, thường xuất-hiện ra mà thường chưa giải-quyết được, có giải quyết cũng mới ở trên công văn mà thôi, các quan cũng nhiều người dự-tưởng mà biết sự thông-nhất ấy nếu thành được thì đất này thật đáng làm một nước "ĐẾ NHỊ PHÁP-QUỐC Ở CỎI Á-CHÂU" Cái thế-lực về đường chính, trị tinh-thần, tài-chính, kinh-tế rực-rỡ biết chừng nào; nhưng muốn thực-hành cái dự-tưởng ấy thường gặp nhiều điều ngăn trở.

Ấy các xứ mà không thông-nhất được thì hại cho cái vận mệnh quốc-gia là thế; người trong các xứ ta mà không thông nhau liên-lai được thì hại cho cái cuộc tiến-hóa của dân-tộc ta đến đâu! Cái cơ-mê-mộng của anh em ta trong ba xứ trong mấy chục năm trời, như cái nước chung "THỨ NHẤT" để-tính cho ta, bưng con mắt gray mà thấy kẻ ngược người xuôi, mọi người mọi ngả từ đây đến nay cái tiếng "BA KỲ LIÊN LẠC" đã thành ra một cái dự-đoán rất có giá-trị, rất có thú-vị mà rất có an-bường sau-sa đến nhơn-quân xahoi ta, bàn đến dân-dữc thì ai cũng nói nên dung hòa tinh-tinh kẻ Bắc người Nam, nghĩ đến quốc-van thì ai cũng nói nên hỗn-hợp thanh-âm trong Nam ngoài Bắc. Kế lo khoáng-trương nông-nguệch thì kẻ trong Nam-kỳ ruộng nhiều mà tới người Bắc-kỳ và Trung-kỳ nên vào mà khẩn-tích cho đồng. Kế mưu chấn hưng công nguệ, tài kẻ trong Nam-kỳ đồ ruộng mà đất, người Bắc-kỳ và Trung-kỳ nên vào mà làm thợ cho nhieu. Kế bầu tổ-chức thương-cục thì kẻ Nam-kỳ tư bản thừa mà nhàn công thiếu, Bắc-kỳ và Trung-kỳ tư-bản thiếu mà nhàn công thừa nhàn-công tư-bản có hợp với nhau thì đường kinh-tế mới nông phát-dạt được, phẩm nhất thiết những vấn-đề trong yếu trong nước muốn tìm phương giải quyết cho xong đều phải nhắc đến cái tiếng "BA KỲ LIÊN LẠC"

Từ các bậc sĩ-phu trong nước muốn được cùng nhau từ-thứ đồng tâm, điểu như là thiệt, dễ thương sát cái cuộc tương lai của nước nhà cho đến người ruộng-rẫy kẻ thợ thuyền vất-và và vô-dương stah-ke hẹp-hỏi, cầu được rộng đất làm an buôn bán, ai chẳng biết người ba kỳ bên lạc với nhau là một cái lợi lớn, ai chẳng chằm hương đốt lửa khảnh cho con Hồng cháu Lạc được sum họp gần gũi mà có, chặt với nhau cái xây hợp lực đồng tâm. Và cứ cái hiện-tình bây giờ mà nói thời thơ từ gây thọc vào tư-tinh-thông-tau hóa xe hơi đi lại thân cận, người Bắc-kỳ vào doanh-nghiệp trong Nam-kỳ và Trung-kỳ đã khá, mà người Nam-kỳ và Trung-kỳ ở ngoài Bắc cũng nhiều, cái cách giao-lễ người họ xử-đó với nhau, coi trong mấy kỳ hội chợ mấy bữa Đại-hội, nhất là đám-thăm, chơ-

trước; tướng cơ-hội bày giờ chính là cái cơ-hội rất tốt cho anh em ta trong ba xứ để bề liên-lac. Vậy mà rồi đến dân-dữc thì tình-tình vẫn chưa dung-hòa được với nhau; nói đến quốc-van thì thanh âm vẫn chưa hỗn hợp được với nhau, nói đến cái vấn-đề khoáng-trương nông-nghiệp thì suốt lưu vực sông Mékong, từ mũi đất Cà-mau cho đến cánh đồng Tháp-Mười đi đến đầu cùng sông-sát như ở đồng-gé, mà ở Bắc-kỳ nhiều chỗ ruộng lầy lội, ở Trung-kỳ nhiều chỗ cỏ vàng cát trắng không ai chịu đi mà khẩn-tích để khai thác cái thiên-sơn vô-cùng; nói đến cái vấn-đề chấn hưng công-nghệ thì khắp trong Lục-tinh từ lăm cửa lăm nhà cho đến lăm có lăm bánh, đi đến đâu cũng nhàn-nhàn những thợ Tàu mà người Bắc-kỳ lăm ai k⁶ châu tay khéo léo, người Trung-kỳ hiểu cái kế chằm-chi lăm an, không ai chịu đi mà kinh-doanh để thợ hớt lấy cái lợi quyền ngoài đất, nói đến việc buôn mại lại càng chán nản.

Giao Nam-kỳ và Trung-kỳ, đó Bắc-kỳ bán ở Lục-tinh mà quyền mậu-lịch lăm, đoàn bô hốt ở trong tay một bọn Kiêu-thương, cái họ liên-lac người mình chưa được hưởng-thu bao nhiêu mà nay nói liên-lac nhau, mại nói liên lạc nhau vẫn chỉ là câu chuyện khẩu đầu không bao giờ thành ra sự thực.

Cái cơ-sở để liên-lac nhau chưa được là vì bỏ mất cái tinh hữu-ai ở với nhau, muốn liên-lac nhau được mà cũng mưu cái hạnh-phúc sinh-tồn tại cái tình-hữu-ai ở với nhau. Tức là nhừa là son để gán cho bên, bỏ cho chất An-hemta trong ba xứ từ nay đến một lòng hữu-ai mà gây lấy cái mối liên-lac chắc chắn vững-vàng cũng nhàn cũng của chúng công để giải-quyết cho xong các cái vấn-đề trong yếu trong nước như đã kể trên kia. HUY-THANH rất lấy làm mong mỏi lăm.

Nguyễn-huy-Hoà

Chủ-nhiệm "HUY-THANH-TẬP-CHÍ"
18, Rue des Chapeaux, Hanoi

Quan Đô-Thống Joffre

Chiến chưa nhứt 1er Janvier 1922 quan Đô-thống đã đến Huế. Các quan đại thần nghinh tiếp ngài, có nhứt chấp-tơ, Quan Đô-thống, phu nhân và Mlle Joffre ngồi xe hơi đi thẳng tại dinh công chiến tại điện quay. Tiếp-sứ, Bửu San đứng 9 giờ trước cửa tiếp tiếp coi-mat. Mười giờ trình diện các chức sĩ-cử, các viên quan, các nhà nghiệp-chi. Quan Thống-sứ Pasquet có đọc mấy lời cầu chúc. Mười một giờ trình diện các binh-vong, quan Đô-Thống đến yết kiến Hoàng-thượng. Mười hai giờ quan Thống-sứ và phu nhân thiết tiệc đãi các mời ban hội của các chiến sĩ-cử. Ba giờ chiều Hoàng-thượng đến viếng quan Đô-Thống. Ba giờ 15 phút hoàng-thượng ngự viếng thành Huế, rồi dùng 8 giờ tại nhập tiệc.

1

